
**Інна НІКОЛАЄСКУ,
Валерія ШИНКАРЬОВА**
(Черкаси, Україна)

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У сучасному інформаційному суспільстві цифрові технології проникають у всі сфери життя, і дошкільна освіта не є винятком. Діти старшого дошкільного віку активно знайомляться з комп'ютерами, планшетами та смартфонами, і важливо, щоб вони вчилися використовувати ці технології безпечно та відповідально.

Вихователі відіграють ключову роль у формуванні цифрової грамотності дітей старшого дошкільного віку. Вони повинні володіти необхідними знаннями та навичками, щоб не тільки використовувати цифрові технології у своїй роботі, але й навчати дітей основ цифрової грамотності.

Підготовка майбутніх вихователів у закладах вищої освіти до формування цифрової грамотності дітей старшого дошкільного віку ґрунтується на методичних засадах, зокрема інтеграції, практичній орієнтованості освітнього процесу в ЗДО, використанні сучасних методів навчання та врахуванні вікових особливостей дітей.

Під час здійснення дослідницько-експериментальної роботи та у рамках позааудиторної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта нами було запропоновано систему заходів, спрямованих на якісну підготовку студентів до

формування цифрової грамотності старших дошкільників. Дискусії «Гаджети в житті дитини: за і проти», «Інформаційно-комунікаційні технології в дошкільній освіті: бути чи не бути?», «Дистанційна освіта дошкільнят: запроваджувати не можна заборонити (де поставити кому?)»; інформаційні дайджести «Цифрова освіта дошкільників за кордоном і в Україні», «Медіаосвіта українських і зарубіжних дошкільників» та воркшоп «Як ми розуміємо поняття «цифрова грамотність старшого дошкільника» мали на меті підвищити рівень вмотивованості студентів до розвитку власної цифрової грамотності та ефективної підготовки до формування цифрової грамотності дошкільників у майбутній професійній діяльності.

Названі онлайн-заходи ми організовували за допомогою технології перевернутого навчання, яка виявилась досить ефективною в умовах пандемії коронавірусу та запровадженого воєнного стану через масштабне вторгнення росії. Використовуючи комп'ютерну техніку та комунікаційні мережі, майбутні вихователі самостійно ознайомлювались із теоретичним матеріалом за темою заходу, а під час проведення онлайн-зустрічей застосовували на практиці опанований матеріал у процесі обговорення одержаної інформації, представлення її іншим студентам або для висловлювання своєї позиції у ході дискусії [2].

Перед проведенням дискусії «Гаджети в житті дитини: за і проти» студентам було запропоновано самостійно опрацювати скановані та розміщені в мережі Інтернет матеріали журналу «Дошкільне виховання», на сторінках якого у рамках круглого столу розгорнулося активне обговорення цієї проблеми науковцями, методистами та педагогами-практиками [1, с. 2–8]. За результатами опрацювання педагогічної літератури необхідно було сформулювати своє ставлення до цієї проблеми, продумати аргументи, підготуватись до обстоювання власної точки зору. Така попередня підготовка забезпечила активну участь студентів у зазначеній вище дискусії. Спочатку у ході вправи «Коло думок» майбутні вихователі висловлювали свою позицію стосовно використання цифрових технологій та пристроїв у вихованні дошкільників, підкріплюючи її цитатами із засвоєного теоретич-

ного матеріалу, думками авторитетних вчених і педагогів у галузі дошкільної освіти. Далі був організований «Мозковий штурм», у ході якого на віртуальній дошці «Padlet» фіксувались окремо аргументи «за» та «проти» цифрової освіти дітей дошкільного віку. Це дало змогу учасникам дискусії сформулювати дотичні позиції, які полягали у такому: сучасні діти перебувають у відкритому соціально-інформаційному просторі, який має як позитивні, так і негативні впливи; цифрові гаджети від народження є реаліями життя дітей, їм належить поступово опановувати ці пристрої; освоєння цифрової техніки має відбуватись без шкоди фізичному й психічному здоров'ю дитини; майбутньому вихователю необхідно володіти методикою навчання дітей безпечно користуватися цифровими гаджетами; під час використання цифрових технологій і пристроїв у дошкільній освіті важливо дотримуватись санітарних вимог, урахувати вікові та індивідуально-психологічні особливості дошкільнят. За такою ж схемою проводилась онлайн-дискусія «Інформаційно-комунікаційні технології в дошкільній освіті: бути чи не бути?», у ході якої майбутні вихователі, спираючись на думки авторитетних вчених і педагогів, намагалися сформулювати спільну конструктивну позицію щодо важливості й доцільності використання цифрових технологій у навчанні, вихованні та розвитку дітей дошкільного віку.

Логічним продовженням онлайн-дискусій стало проведення онлайн-заходів, які допомагали майбутнім вихователям усвідомити цінність цифрової освіти дітей дошкільного віку для успішного життя в цифровому суспільстві:

– інформаційного дайджесту «Цифрова освіта дошкільників за кордоном і в Україні», у ході якого студенти презентували освітні практики педагогів зарубіжних закладів дошкільної освіти з питання організації STEM-освіти у поєднанні з педагогічними (дидактичними, розвивальними) іграми та можливістю навчання дошкільників на природі; представляли анонси методичних матеріалів, підготовлених українськими педагогами Дайджест завершився використанням техніки формульовального оцінювання та самооцінювання «Підсумок одним реченням»: на віртуальній дошці «Jamboard» майбутні вихователі писали придумане ними

підсумкове речення, яке відповідало на запитання «хто», «що», «де», «коли», «чому», «як» у контексті теми заходу;

– інформаційного дайджесту «Медіаосвіта українських і зарубіжних дошкільників», під час якого студенти мали змогу краще усвідомити сутність понять «мультимедіа», «медіазасіб», «медіаосвіта», «медіакомпетентність», «медіаграмотність». Майбутні вихователі презентували традиційні й інноваційні медіа в житті дошкільника, акцентували увагу на тому, який негативний вплив може здійснювати інформаційне середовище на розвиток дитини дошкільного віку та як цьому можна протистояти; висвітлили форми, методи, засоби й умови формування медіаграмотності старших дошкільників, запропоновані І. Кузьмою [3].

– воркшопу «Як ми розуміємо поняття «цифрова грамотність старшого дошкільника», який проводився за матеріалами здійсненого нами теоретичного дослідження сутності означеного терміна та який поступово сприяв розумінню майбутніми вихователями, які компетентності й наскрізні вміння їм необхідно опанувати під час професійної підготовки за спеціальністю задля успішного формування цифрової грамотності старших дошкільників. Як завершальний етап обговорення означеної проблеми була використана техніка формувального оцінювання та самооцінювання «Концептуальна карта»: за допомогою онлайн-сервісу «Mind maps» майбутні бакалаври створювали схематичне зображення структури поняття «цифрова грамотність дошкільника». Це не лише систематизувало теоретичний матеріал, а й розвивало у студентів критичне мислення, прояви якого є однією із ознак їхньої суб'єктності.

Значний вплив на формування ціннісного ставлення студентів до цифрової освіти дошкільників мала онлайн-зустріч на тему «Як цифрові технології поліпшують якість дошкільної освіти?» з вихователями-практиками закладів дошкільної освіти Черкаського регіону. Педагоги-практики висвітлили особливості навчання комп'ютерної грамотності старших дошкільників, використання цифрових технологій у процесі вивчення ними англійської мови та екологічному вихованні. На наше прохання, у своїх розповідях вихователі акцентували увагу на важливості розвитку

студентами власної цифрової грамотності під час навчання у закладі вищої освіти з метою успішного формування цифрової грамотності дошкільників у майбутній професійній діяльності. Після завершення заходу була застосована техніка формувального оцінювання «Газетний заголовок»: на віртуальній дошці «Padlet» майбутні вихователі розміщували придумані ними газетні заголовки, які передавали основну ідею події – онлайн-зустрічі з вихователями-практиками закладів дошкільної освіти.

Підсумовуючи зазначене вище, зауважимо, що проведення активних та інтерактивних форм онлайн-заходів у рамках позааудиторної роботи не лише формувало здатність студентів орієнтуватись в інформаційно-цифровому педагогічному просторі дошкільної освіти, а й забезпечувало краще усвідомлення ними ролі цифрових ресурсів у житті дитини дошкільного віку, підвищувало мотивацію до здійснення процесу формування цифрової грамотності старших дошкільників у майбутній професійній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаджети в житті дитини. *Дошкільне виховання*. 2018. № 5. С. 2–8.
2. Ковтун О.А., Крикун, В С. (2019). Методологія застосування технології «перевернутого навчання» (flipped learning) у процесі підготовки майбутніх учителів іноземної мови. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. Спецвип. 2019. С. 153–160.
3. Кузьма І.І. Формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку: теорія і технологія : монографія. Тернопіль, 2019. 188 с.